Oregon Department of Justice's
CIVIL RIGHTS UNIT

آزاده وینا او له نفرت ډکه وینا: تقاطع څه دي؟

خبرتیا: دا سند د حقوقي مشورې لپاره ندی، بلکه په اوریګون کې او د امریکا متحده ایالاتو کې له نفرت ډکې وینا د جرمي کولو حدونو باندې پوهیدلو لپاره د لارښود په توګه کارول شوی دی. دا سند د مدني حقونو واحد باور یا ارزښتونه نه منعکس کوي. دا د موجود قانون پربنسټ د معلوماتو ټولګه ده.

د آزادۍ وینا لپاره قانوني محافظتونه

د امریکا متحده ایالات[i] او د اوریګون[ii] قوانین د وینا آزادۍ خوندیتوبونه تضمینوي ترڅو افراد د **حکومت** لخوا د مداخلت او پروړاندې یې د اقدام څخه محافظت کړي، نه د شخصي نهادونو یا خلکو د مداخلت یا پروړاندې اقدام څخه څوک چې د هغه څه سره موافق نه وي څه چې تاسې وایی.

مګر دا څه معني لري؟

د دې تعریف کولو کې پیچلتیاو په پام کې نیولو سره چې څه شی *محافظت شوې* او *آزاده* وینا، دا خورا اسانه دي چې شریک شي څه **غیرمحافظت شوې** وینا ده. غیر محافظت شوې وینا – چیرې چې حکومت مداخلت ممکن وکړي – پدې کې شامل کیدی شي:

- د دروغو لوړه (د لوړې سربیره دروغ ویل)
- د سواګرۍ دننه معلوماتو شریکول[iii]
- تور یا غندنه (په شفاهي ډول د تور[iv] پورې کولو بیان)
- سپکاوی[v] (د سپاوې لیکلی بیان)
- "واقعیی ګواښونه" لکه څنګه چې د امریکا متحده ایالاتو د سترې محکمې او د استیناف 9ممې دورې محکمو په واسطه تعریف شوي[vi]
- تاوتریخوالي/ناکرارۍ/شخړو/غیرقانوني کړنو[vii] ته هڅول چې هغه دي:
  - حتمي[viii] او
  - احتمالي[ix].
- داسې ګرافیتي چې د کوم چا ملکیت ته زیان رسوي
- په سوداګریزه وینا کې غلط معلومات (لکه د شرکتونو لخوا د غلطو معلوماتو، جعلي بیانونو یا د غلطو ادعاو پداسې ډول وړاندې کول چې مصرف کونکو ته یې زیان رسیږي)
- د ماشومانو پورنوګرافي[x]
- غلا او ادبي غلا[xi]

د نفرت ډکه وینا ولې دې لیست کې نشته؟

د نفرت ډکه وینا ناوړه ژبې ته راجع کیږي چې په ځانګړې توګه یو فرد یا افراد د هغوی د نژاد، رنګ، ملي اصل، ملیت، مذهب، جندر، د جندر شناخت، جنسي لیدلورې، یا معیوبیت له امله په نښه کوي. **په اوریګون کې، د نفرت ډکه وینا د [ORS 147.380](ORS 147.380) لاندې د "تعصب پېښه" جوړوي کله چې وینا**

واقعيی یا ګڼل کیدونکي نژاد، رنګ، ملي اصل، دین، د جنډر شناخت، جنسي لیدلوري، یا معیوبیت پورې تړلي وي.

د نفرت ډکه وینا او تعصب پیښې جرمونه ندي. د قانون تنفیذ کونکي دا واک نلري چې د نفرت ډکه وینا یا د تعصب پیښې اجرا کولو لپاره د یوه فرد مخه ونیسي، غلی یې کړي یا یې ونیسي. په هرصورت، په ډیری مواردو کې په ځینې چاپیریالونو کې کیدونکي د نفرت ډکه وینا او تعصبي پیښې د مدني حقونو سرغړونه ده – لکه که چیرې په کار کې، د روغتیا پاملرنې جوړښت کې، په ښوونځي کې، په سوداګرۍ یا کتابتون کې یا حتی په کور کې پیښ شي. شخصي نهادونه لکه د ټولنیزو رسنیو پلیټفارمونه[xii]، شخصي کارګومارونکي، او ښوونځي، ممکن داسې شرایط او مقررات ولري چې ځینې ویناوې منع کوي، پشمول د نفرت ډکه وینا؛ دا ممانعتونه عموماً د امریکا متحده ایالاتو او د اوریګون د قوانینو څخه په سرغړونه کې *ندي*.

د نفرت ډکه وینا او د تعصب پیښنو په اړه تل د اوریګون د ایالت په کچه د تعصب غبرګون هاټلاین ته راپور ورکولی شئ، او ممکن د هدف ګرځیدلي فرد لپاره د نورو ګامونو انتخابونه هم موجود وي.

د پراخه معلومات پاڼو په اړه څه؟

په اوریګون کې ډیری ښارونه او سیمې د پراخه معلومات پاڼو کمپاینونو هدف ګرځول کیږي، چیرې چې د یهودانو ضد او نور یرغلیز پیغامونه د دروازو مخو، د موټر شیشو، د خطونو بکس او سړکونو او لارو کې اچول کیږي. ځینې ښارونه د معلومات پاڼو ضد احکام لري چې د *هرډول او ټولو* معلومات پاڼو ممانعت کوي، پشمول د سپیو ورکیدو پوسټرونو، د سیاسي نوماندانو معلوماتي پاڼو، د سوداګریو د پرانیستې اعلاناتو، د ګراج پلور خبرتیاو، او د هدف ګرځول شوي/نفرت ډکو پیغامونو. دا احکام جنایی جرمونه ندي، مګر د دغو توزیع کونکي فرد لپاره د جریمو پایله درلودلی شي. د قانون تنفیذ کونکو ته یې راپور ورکول مهم دي ترڅو شواهد راټول کړي او پلټنه وکړي که چیرې معلومات پاڼه د دوهمې درجې قانون کې د اوریګون د تعصب جرم لاندې جرمي بڼه ولري (ORS 166.155). دا چلند د اوریګون د ایالت په کچه د تعصب غبرګون هاټلاین ته د ډیټا د تعقیب، ملاتړ، خوندیتوب پلان، او نورو سرچینو لپاره راپور کیدی شي.

نور معلومات او سرچینې

د نه دفاع وړ دفاع کول

د امریکا متحده ایالاتو او د اوریګون خلکو په فدرالي او ایالتي قوانینو کې د آزادۍ وینا قوي محافظتونه شامل کړي دي. د دې کار په کولو سره، خلکو د "نه دفاع وړ دفاع کول" انتخاب کړي او – د آزادۍ وینا په توګه – د نفرت ډکه وینا د حکومت مداخلت څخه محافظت کوي. د تحلیل یوه برخه دا ده چې څوک پریکړه کوي موږ چیرې کرښه کش کړو؟ که چیرې حکومتي چارواکي، څوک چې په ذاتي ډول سیاسي څیرې دي او اکثر د سیاسي اړیکو له مخې ټاکل کیږي، د معیارونو د ټاکلو مسؤل اوسي او پدې اړه د پریکړه کولو اختیار ولري چې کومه وینا مجاز نده، نو دا مخنیوي او محدودیتونه به په واک کې موجود سیاسي لوبغاړو د ذوق مطابق بدل شي، او د غلي کولو یا سانسور دا ځواک به د مخالفانو پروړاندې د وسلې په توګه کارول کیږي.[xiii]

د آزادۍ وینا اړوند د سترې محکمې قضیې

د اوریګون سترې محکمې او د امریکا متحده ایالاتو سترې محکمې په مکرر ډول د نفرت ډکې وینا محافظت د آزادۍ وینا په توګه کړی دی. د حقوقو ښوونځیو بشپړ ټولګي موجود دي چې د آزادۍ وینا قضیو باندې بحث کوي، مګر دلته دوه قضیې دي چې په اړه یې تاسې ممکن وغواړئ پوهه شئ:

سکوکي

د آزادۍ وینا یو له ترټولو مشهورو قضیو د سکوکي په نوم پیژندل کیدونکې، یا د National Socialist Party of America (NSPA) v. Village of Skokie کلي قضیه ده، 432 U.S. 43) (1977). نوي نازي ډلې، NSPA، په منظم ډول د سپین پوستو ځواک مظاهرې کولې پداسې حال کې چې د مات صلیب یا سواستیکا نښه لرونکې بندونه به یې په مټ و او نژادي او مذهبي نفرت او کرکه به یې خپروله، اساساً د یهودانو او د غیر سپین پوستو خلکو پرواړاندې. د سکوکي کلي د هغوی د مخنیوي لپاره د امر او د احکامو ترتیب کولو په موخه عریضه وکړه ترڅو د لاریون او وریسې د نفرت ډکې وینا مخه ونیول شي. په نهایت کې، USSC پریکړه صادر کړه چې "که چیرې یو ایالت وغواړي د لومړي تعدیل حقونو باندې بندیز تحمیل کړي، نو باید د طرزالعمل کلک خوندیتوبونه وړاندې کړي، پشمول د سمدلاسه استینافي بیاکتنې. ... د دا ډول بیاکتنې په نه شتون کې، ایالت باید پرځای یې د معطلۍ اجازه ورکړي. د ایلینواس د سترې محکمې حکم د دې حق څخه انکار په توګه و." [xiv]

Johnson

په Oregon, State v. Johnson, 345 Or. 190,191 P.3d 665، د اوریګون د سترې محکمې د 2008 کال پریکړه وه چې د ORS 166.065(1)(a)(B) لاندې د اوریګون د ځورونې قانون یوې برخې جوت کول و، کوم چې وایي:

یو فرد د ځورونې جرم مرتکب کیږي که چیرې فرد قصداً:

(a) بل فرد وځوروي یا په عذاب کړي په واسطه د:

(B) عام محضر کې د نومورې فرد په ناوړه ټکو یا حرکتونو توهین کول پداسې توګه او احتمالاً د دې ارادې سره چې د تاوتریخوالي غبرګون ته وهڅول شي.

مدعي علیه جانسن د جرم دوه قربانیانو باندې د هوموفوبیا یا هم جنس پرستۍ ضد او د تور/افریقایی امریکایی ضد سپکاوي چیغې وهلې وې پداسې حال کې چې هغوی یې د پنځه دقیقو لپاره د ترافیک له لارې ایسار کړي و، هیڅ کله یې شفاهي ګواښ نه و کړی یا واقعیی تاوتریخوالی یې نه و کړی، مګر هڅه یې کړې وه د قربانیانو څخه یو تاوتریخوالي ته وهڅوي. ORSC وموندل چې "حتی د تاوتریخوالي زیږولو په اراداه او احتمال شوي وینا ممکن جرم نه اوسي غیرلدې که تاوتریخوالی پکې حتمي وي." محکمې یادونه کړې ده چې دا قانون، لکه څنګه چې وایي، "خورا ډیره محافظت شوې وینا په خپل لاسرسي کې لري ترڅو د یوې ... ننګونې څخه پاتې شي." پداسې حال کې چې د مدعي علیه جانسن "بیان ممکن یرغلیز و... ایالت ممکن ټوله وینا ونه ځپي چې د جنایی قانون کلب ته زیان رسوي... حتی کله چې قانون جوړونکي غواړي د وینا په واسطه پیدا شوي تاوتریخوالي مخه ونیسي، هغه باید دې ته توجه وکړي چې دا کار د محافظت شوي وینا په جرمي کولو سره ونکړي." [xv]

د آزادۍ وینا په اړه د نور معلوماتو لوستلو او اوریدلو لپاره:

د آزادۍ پوډکاسټ کې ACLU's، [د متخصص څخه پوښتنه وکړئ: آزاده وینا څه شی دی؟]

د امریکا د مدني آزادیو د اوریګون اتحاد [د شالید آزادی وینا یانه]

[د اوریګون ایالت کې آزاده وینا]

Pew Research Center's Americans and 'Cancel Culture': Where Some See Calls for Accountability, Others See Censorship, Punishment

The Race Beat: The Press, the Civil Rights Struggle, and the Awakening of a Nation by Gene Roberts and Hank Klibanoff

---

[i] د امریکا متحده ایالاتو اساسي قانون کې لومړی تعدیل وایی:
کانګریس باید د دین د احترام یا د هغې د آزادانه اجرا کولو د مخنیوي اړوند کوم قانون** جوړ نکړي؛ یا د وینا آزادی، یا د مطبوعاتو آزادۍ **لنډولو؛ یا د خلکو په سوله ییز ډول راټولیدو حق، او شکایت ته د رسیدنې لپاره حکومت ته عریضه کول.

[ii] او د اوریګون د اساسي قانون ماده 8 § I وایی چې:
***هیڅ داسې قانون باید پاس نشي** چې د نظر آزادانه بیان مخه نیسي، یا هم په آزادانه ډول د هرې موضوع په اړه د غږیدو، لیکلو یا چاپ حق مخه نیسي؛ مګر د دې حق څخه ناوړه ګټه اخیستنې لپاره باید هر فرد مسؤل وي.*

[iii] https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/819/securities-and-exchange-commission

[iv] یعني د غلطو او دروغجن بیانونو له لارې د کوم چا ښه شهرت ته زیان رسول. دا قانوني تعریف ندی.

[v] (https://www.law.cornell.edu/wex/new_york_times_v_sullivan_(1964; New York Times v. Sullivan Podcast

[vi] واټس پروړاندې د امریکا متحده ایالات، (1969) 394 U.S. 705، https://supreme.justia.com/cases/federal/us/394/705/؛ د امریکا متحده ایالات پروړاندې د قیصر، 704 F.3d 631, 638 (9th Cir. 2012)؛ د امریکا متحده ایالات پروړاندې د بګداسارین، (652 F.3d 1113, 1118 (9th Cir. 2011

[vii] *برینډنبرګ پروړاندې د اوهایو* (1969)، https://supreme.justia.com/cases/federal/us/395/444/

[viii] "د حتمي غیرقانوني کړنو هڅولو یا کولو ته لاربنود شوی،" *برینډنبرګ پروړاندې د اوهایو* (1969)

[ix] "د احتمال له مخې دا ډول کړنو ته هڅول یا کول،" *Brandenburg v. Ohio* (1969)

[x] Alliance for Community Media v. FCC, https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/56/105/623915/

[xi] https://news.winona.edu/insights/the-nature-of-free-speech-and-responsible-speech/

[xii] د ټولنیزو رسنیو پلیټفارمونو د کارولو مقرراتو په اړه د نورو معلوماتو لپاره، زموږ د ډاکسینګ ضد لاربنود وګورئ.

[xiii] د امریکا د مدني آزادیو اتحادیه د آزادۍ پوډکاسټ کې | د یوه متخصص څخه پوښتنه وکړئ: آزاده وینا څه شی دی؟ https://www.aclu.org/podcast/ask-an-expert-what-is-free-speech

[xiv] https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/432/43

[xv] https://law.justia.com/cases/oregon/supreme-court/2008/s055085.html